

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

914

Vragen van het lid **Van der Staaij** (SGP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het Nederlandse stemgedrag inzake VN-resoluties aangaande Israël* (ingezonden 5 december 2017).

Antwoord van Minister **Zijlstra** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 19 januari 2018).

Vraag 1

Kent u het bericht «151 UN member states vote to disavow Israeli ties to Jerusalem» over een resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) waarin, analoog aan de Unesco-resolutie van december 2016, de Joodse band met de Joodse heilige plaatsen in Jeruzalem wordt ontkend?¹

Vraag 2

Is de berichtgeving correct dat alle lidstaten van de Europese Unie (EU), dus inclusief Nederland, voor deze resolutie stemden, inclusief de landen die eerder binnen Unesco tegen de resolutie stemden of zich van stemming onthielden?

Antwoord 1 en 2

Het kabinet is bekend met het bericht. Het betreft een resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) over Jeruzalem. Alle EU-lidstaten hebben deze resolutie gesteund. De resolutie is in lijn met de door de VN-Veiligheidsraad (VNVR) aangenomen resolutie 478 uit 1980. Die VNVR-resolutie werd destijds aangenomen, nadat het Israëliëse parlement een zogenaamde «basic law» had goedgekeurd die bepaalde dat Jeruzalem de ondeelbare hoofdstad van Israël is. Het standpunt van de EU, zoals vastgelegd in Raadsconclusies, is om geen wijzigingen van de grenzen van 1967, inclusief met betrekking tot Jeruzalem, te accepteren tenzij overeenkomen tussen de partijen.

Voor een toelichting op de Nederlandse inzet en de stemposities van EU-lidstaten ten aanzien van het besluit onder het agendapunt «Occupied Palestine» in de Uitvoerende Raad van UNESCO van april-mei jl. verwijst het kabinet naar de beantwoording van Kamervragen van 11 mei 2017 over het

¹ Jerusalem Post, 1 december 2017, online toegankelijk via <http://www.jpost.com/Israel-News/UN-disavows-Israeli-ties-to-Jerusalem-515730>

bericht dat UNESCO een resolutie in stemming wil brengen waarin de soevereiniteit van Israël over West-Jeruzalem ontkend wordt (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 1840).

Vraag 3

Klopt het dat de EU de AVVN na de stemming heeft gewaarschuwd haar standpunt ten aanzien van dergelijke resoluties in de toekomst te wijzigen als de taalkeuze niet neutraler is? Aangezien dit impliceert dat de resolutie onvoldoende neutraal geformuleerd was, waarom heeft Nederland dan niet tegen gestemd?

Vraag 5

Hoe verhoudt het Nederlandse stemgedrag zich tot de aangenomen motie-Van der Staaij c.s. van 2 november 2017, waarin de regering verzocht is actief stelling te nemen tegen lidstaten in VN-organisaties die disproportioneel agenderen tegen Israël, en onrechtvaardige resoluties af te wijzen?² Welke maatregelen gaat u treffen om alsnog effectief uitvoering aan deze motie te geven?

Antwoord 3 en 5

De essentie van de resolutie heeft betrekking op de status van Jeruzalem, in lijn met VNVR-resolutie 478 en het EU-standpunt ten aanzien van de grenzen van 1967. Het niet-steunen van deze resolutie zou in de optiek van het kabinet en de EU als geheel niet in overeenstemming zijn met op het internationaal recht gebaseerde uitgangspunten van het beleid terzake. De resolutie bevat tevens een paragraaf over de heilige plaatsen in Jeruzalem. De EU heeft mede op aandringen van Nederland in een aangescherpte gezamenlijke stemverklaring de noodzaak benadrukt om in de formulering hiervan het belang van de heilige plaatsen voor de drie monotheïstische religies te bevestigen. Daarbij is aangegeven dat de toekomstige keuze van de formulering van invloed kan zijn op de gezamenlijke EU-steun voor de resolutie. De stempositie van de EU-lidstaten op de resolutie dient in samenhang met deze aangescherpte stemverklaring te worden gelezen. Voor een toelichting op de wijze van uitvoering van de betreffende motie Van der Staaij c.s. verwijst het kabinet naar de beantwoording van de schriftelijke vragen van de begrotingsbehandeling Buitenlandse Zaken 2018 (kenmerk 2017Z15450) en de beantwoording van de Kamervragen van de leden Voordewind, Ten Broeke en Van Helvert (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 915).

Vraag 4

Kunt u aangeven welke andere resoluties binnen de AVVN en andere VN-gremia in 2017 betrekking hadden op Israël, en wat daarbij het Nederlandse stemgedrag was?

Antwoord 4

In de Mensenrechtenraad (MRR), UNESCO, de World Health Organisation (WHO), de AVVN en de Economische en Sociale Raad van de VN (ECOSOC) werden in 2017 resoluties aangenomen die betrekking hadden op de situatie in de door Israël sinds 1967 bezette gebieden. Overigens eindigt het tijdelijk lidmaatschap van Nederland van de MRR per 31 december 2017. Het tijdelijk lidmaatschap van Nederland van de Uitvoerende Raad van UNESCO is per 14 november 2017 geëindigd.

Bij de 34^e sessie van de MRR in maart jl. betrof het de volgende resoluties en stemposities van Nederland:

- *Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East-Jerusalem, and in the occupied Syrian Golan*: voorstem, inclusief gezamenlijke stemverklaring met Duitsland. In deze stemverklaring worden onder meer zorgen geuit over pogingen om nieuwe bepalingen over handel met nederzettingen op te nemen in de resolutie en wordt krachtig benadrukt dat niet alleen nederzettingen, maar ook geweld,

² Kamerstuk 34 775, nr. 44

terrorisme en haatzaaien grote bedreigingen vormen voor het bewerkstelligen van een twee-statenoplossing.

- *Ensuring accountability and justice for all violations of international law in the Occupied Palestinian Territory, including East-Jerusalem*: onthouding, inclusief gezamenlijke stemverklaring met Duitsland. In de stemverklaring wordt onder meer wederom ons standpunt benadrukt dat de mensenrechtensituatie in door Israël bezet gebied thuishoort onder agendapunt 4 van de MRR, waar ook andere landensituaties worden behandeld.
- *Human rights situation in the Occupied Palestinian Territory, including East-Jerusalem*: voorstem.
- *Right of the Palestinian people to self-determination*: voorstem.
- *Human rights in the Occupied Syrian Golan*: onthouding, inclusief EU-stemverklaring. In de stemverklaring wordt helder aangegeven dat deze resolutie niet meer in verhouding staat tot de gewijzigde realiteit in de regio. De EU geeft voorts aan dat er niet is onderhandeld, omdat tekstvoorstellen van de EU in het verleden steeds zijn genegeerd. De EU roept de *Organisation of Islamic Cooperation*, die onderhandelingen over deze resolutie leidt, op om in de toekomst constructiever te onderhandelen.

Bij de Uitvoerende Raad van UNESCO, die tweemaal per jaar plaatsvindt, betrof het twee besluiten onder de respectievelijke agendapunten *Occupied Palestine* en *Educational and cultural institutions in the occupied Arab territories*. Bij de Uitvoerende Raad in het voorjaar stemde Nederland tegen het besluit onder het agendapunt *Occupied Palestine*. In de gezamenlijke stemverklaring met Duitsland, Litouwen en Griekenland werd onder meer opgeroepen om tot een technisch besluit te komen. Nederland stemde voor het besluit over *Educational and cultural institutions in the occupied Arab territories*. Bij de Uitvoerende Raad in het najaar werd bij consensus bepaald dat de beide besluiten zouden worden doorgeschoven naar de volgende Uitvoerende Raad in het voorjaar van 2018. Bij de jaarlijkse Algemene Vergadering van UNESCO in november jl. werden twee besluiten over *Jerusalem* en *Educational and cultural institutions in the occupied Arab territories* met consensus aangenomen. In het Werelderfgoedcomité van UNESCO werd in juli jl. een besluit over Jeruzalem aangenomen, alsmede een besluit om de oude stad van Hebron via een spoedprocedure op de Werelderfgoedlijst te plaatsen aangenomen. Nederland is momenteel geen lid van dit comité. Het kabinet verwijst tevens naar de beantwoording van Kamervragen van 27 juli 2017 over het besluit van Unesco over de Oude Stad van Hebron (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 2405). Bij de jaarlijkse World Health Assembly in mei 2017 werd een besluit aangenomen over *Health conditions in the occupied Palestinian territory, including East-Jerusalem, and in the occupied Syrian Golan*. Nederland stemde voor dit besluit, inclusief een gezamenlijke stemverklaring met Duitsland, Oostenrijk, Cyprus, Tsjechië, Denemarken, Estland, Finland, Griekenland, Italië, Litouwen, Noorwegen, Polen en Slowakije. In de stemverklaring werd benadrukt dat WHO-besluiten van technische aard zouden moeten zijn, en dat de tekst in dat opzicht is verbeterd ten opzichte van eerdere jaren. Voorts worden Israël en de Palestijnen opgeroepen om constructief met elkaar samen te werken teneinde in de toekomst consensus te bereiken.

In de AVVN in november 2017 betrof het de volgende resoluties en stemposities:

- *Situation in the Middle-East: Jerusalem* (plenair): voorstem, inclusief EU-stemverklaring (zie tevens het antwoord op vragen 3 en 5).
- *Situation in the Middle-East: The Syrian Golan* (plenair): onthouding.
- *Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People* (plenair): onthouding.
- *Division for Palestinian Rights of the Secretariat* (plenair): onthouding.
- *pecial information programme of the Department of Public Information* (plenair): voorstem.
- *Peaceful settlement of the question of Palestine* (plenair): voorstem.
- *Assistance to Palestine refugees* (via Vierde Commissie): voorstem.
- *Persons displaced as a result of the June 1967 and subsequent hostilities* (via Vierde Commissie): voorstem.
- *Operations of the UNRWA for Palestine Refugees in Near East* (via Vierde Commissie): voorstem.

- *Palestine refugees» properties and their revenues* (via Vierde Commissie): voorstem.
- *Work of the Special Committee to investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories* (via Vierde Commissie): onthouding.
- *Applicability of the Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, of 12 August 1949, to the Occupied Palestinian Territory, including East-Jerusalem*(via Vierde Commissie): voorstem.
- *Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and the Occupied Syrian Golan* (via Vierde Commissie): voorstem.
- *Israeli practices affecting the human rights of the Palestinian people in the Occupied Palestinian Territory, including East-Jerusalem*(via Vierde Commissie): voorstem.
- *The occupied Syrian Golan*(via Vierde Commissie): voorstem.
- *Permanent Sovereignty of the Palestinian People in the Occupied Palestinian Territory, including East-Jerusalem, and of the Arab population in the Occupied Syrian Golan over their natural resources*(via Tweede Commissie): voorstem.
- *The right of the Palestinian people to self-determination*(via Derde Commissie): voorstem.
- *Assistance to the Palestine People*(plenair): consensus.

In een EU-stemverklaring bij de bovengenoemde resoluties *Peaceful settlement of the question of Palestine, Work of the Special Committee to investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories en Permanent Sovereignty of the Palestinian People in the Occupied Palestinian Territory, including East-Jerusalem, and of the Arab population in the Occupied Syrian Golan over their natural resources* heeft de EU met name duidelijk gemaakt dat zij zich niet uitspreekt over de juridische kwalificatie van enkele termen in de resolutie. Ook heeft de EU de noodzaak benadrukt om in de formulering het belang van de heilige plaatsen voor de drie monotheïstische religies te benadrukken, in lijn met de stemverklaring bij de resolutie *Situation in the Middle-East: Jerusalem*.

Naar aanleiding van de bekendmaking door de Amerikaanse president Trump dat de Verenigde Staten voortaan Jeruzalem erkent als hoofdstad van Israël, en zijn aankondiging dat de Amerikaanse ambassade zal worden verplaatst van Tel Aviv naar Jeruzalem, werd op 21 december jl. tijdens een speciale bijeenkomst van de AVVN een resolutie aangenomen over de status van Jeruzalem. Nederland stemde voor deze resolutie. Voor een toelichting verwijst het kabinet naar de Kamerbrief over het Amerikaanse besluit om Jeruzalem als hoofdstad van Israël te erkennen van 9 januari 2018.

In ECOSOC is in juli jl. een resolutie aangenomen, getiteld *Economic and social repercussions of the Israeli occupation on the living conditions of the Palestinian people in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and the Arab population in the occupied Syrian Golan*. Nederland is momenteel geen lid van ECOSOC. Wel heeft Nederland deelgenomen aan EU-coördinatieoverleg, op grond waarvan de EU-lidstaten die momenteel lid zijn van ECOSOC voor de resolutie hebben gestemd. In de *Commission on the Status of Women*, die onder ECOSOC valt, is in maart jl. een resolutie aangenomen met als titel *Situation of and Assistance to Palestinian women*. Nederland is momenteel geen lid van deze commissie. Op grond van EU-coördinatieoverleg hebben de EU-lidstaten die momenteel zitting hebben in deze commissie zich onthouden van stemming op deze resolutie. In de EU-stemverklaring is benadrukt dat de EU van mening is dat de onderwerpen in de resolutie in AVVN-kader behandeld zouden moeten worden en dat de EU constructief met de Palestijnen wil samenwerken om deze resolutie uit te faseren.